

bulletin skip

zvláštní číslo / 2013 ročník 22

Turecké knihovnictví

skip

Svaz knihovníků
a informačních pracovníků ČR

Budova knihovny Beyazit, Istanbul

Výhled od komplexu budov, v jejichž útroběch se nachází také významná knihovna Suleymanie v Istanbulu

---

Obsah

1. Úvodní slovo ředitele Tük Kütüphaneciler Derneđi (TKD) (Turecký knihovnický spolek)	4
2. Základní fakta o Turecku: přehled, administrativní uspořádání	5
3. Vývoj tureckého knihovnictví od osmanského období do současnosti	5
4. Legislativa, povinný výtisk	8
5. Národní knihovna Turecka	8
6. Struktura knihovnictví v Turecku – veřejné (lidové) knihovny	9
7. Další typy knihoven související se systémem veřejných knihoven (Atatürkova knihovna v Istanbulu, knihovny státních univerzit, speciální knihovnické služby ad.)	11
8. Profesní spolky a sdružení, odborná periodika	13
9. Čtenářská gramotnost – praxe, vlivy, knižní trh	14
10. Vzdělávání knihovníků v Turecku	18

Foto na obálce: Veřejná knihovna ve městě Konya

0 autorkách

HANA MOUALLA – Absolventka Vyšší odborné školy Informačních služeb v Brně a magisterského programu Management a ekonomie (se zaměřením na systém pro správu dokumentů a interní oběh informací), dříve správce spisové a archivní služby v bance. V současnosti pobývá s rodinou v tureckém Istanbulu, věnuje se dlouhodobě publikování online a jejím koníčkem je i nadále management informací a celoživotní vzdělávání. Ve volném čase se věnuje dobrovolnické práci a fotografii.

PETRA SEDMÍKOVÁ – absolventka oboru turkologie a makedonistika na FF UK.

Vyučovala na FF UK, FHS ZČU a FF MU a pracovala také v Orientálním ústavu AV ČR. V současné době je na volné noze a působí jako lektorka kurzů turečtiny a překladatelka. Přeložila román Nový život od tureckého spisovatele Orhana Pamuka.

---

1. Úvodní slovo ředitele Tük Kütüphaneciler Derneği (TKD) (Turecký knihovnický spolek)

Değerli Meslektaşlarımız,

Biz kütüphanecilerin birinci görevi, bilgi ögesinin toplumsallaşması ve bilinçle tüketilmesi hedefine katkı sağlamaktır. Kütüphaneler bütün dünya insanları için özel anlamlar taşıyan kutsal yerlerdir. Diğer taraftan da hayatlarında bilgiyi içselleştirememiş, toplumsallaştıramamış ülkelerin kütüphanecileri toplumsal sorunlardan paylarına düşeni fazlasıyla alırlar.

21. yüzyıl bilgi toplumunu teknolojik gelişmeler ve donanımlar sayesinde dünya ile eş zamanlı yaşayan bizler Uluslararası standartlar doğrultusunda kütüphaneciliğin her alanında toplumsal fayda gözeterek çalışmalar yapıyoruz.

Bilgi ve belge merkezleri, kütüphaneler, arşivler ve bilgi evlerinde kamunun, yerel yönetimlerin ve özel sektörün desteği ile toplumun bilimsel, kültürel bilgi ve belge ihtiyacını karşılamaya yönelik çalışmalar sürdürülüyor. Uluslararası işbirlikleri ve ortaklıklarla kültürel miras vb. alanlarda projeler yürütülmesine liderlik ediyoruz.

Türkiyeli kütüphaneciler olarak SKIP dergisi aracılığı ile Çek Cumhuriyetindeki meslektaşlarımıza her zaman işbirliği yapıp birlikte üretimde bulunmayı dileyerek selamlıyoruz.

Çek Cumhuriyetinde görev yapan meslektaşlarımızı ülkemizin kültürel ve doğal güzelliklerini görmeye ve davet ediyoruz.

Tük Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı

Ali Fuat Kartal

Vážení kolegové,

předním úkolem nás knihovníků je poskytovat informace co nejširšímu okruhu lidí a přispívat tak k jejich uvědomělému využívání. Pro všechny lidi na světě knihovny představují posvátná místa se zvláštním významem. Na druhé straně existují země, kde nejsou pro poskytování vědění vhodné podmínky, kde kolegové v knihovnách jsou více vystaveni z toho vyplývajícimu společenskému tlaku.

Využitím technologického pokroku a vybavení v rámci informační společnosti 21. století a v souladu s mezinárodními standardy se snažíme vyvíjet činnost s přihlednutím ke společenskému významu knihovnictví ve všech oblastech.

Neustále vynakládáme úsilí na to, aby v informačních centrech, knihovnách a archívech docházelo k pokrývání společenské poptávky po informacích a písemnostech z oblasti vědy i kultury za podpory veřejnosti, místních úřadů i soukromého sektoru. Ve spolupráci se zahraničím i na místní úrovni hrajeme vedoucí úlohu ve vedení projektů v oblastech kulturního dědictví i dalších.

My, turečtí knihovníci, prostřednictvím zvláštního čísla časopisu SKIP zdravíme své kolegy v České republice s přáním navázat spolupráci a společnými silami se podílet na dosažení našich cílů.

Tímto kolegy, kteří vykonávají svoji službu v České republice, si dovoluujeme pozvat na návštěvu k poznání kulturních i přírodních krás naší země.

Generální ředitel Spolku tureckých knihovníků

Ali Fuat Kartal

2. Základní fakta o Turecku: přehled, administrativní uspořádání

Turecká republika se rozkládá na dvou kontinentech. Hlavním městem Turecké republiky je Ankara. Evropu s Asií propojují v Istanbulu dva mosty, které se tyčí nad úžinou Bospor. U mýtných bran se téměř každý turista vyfotí s výhledem na Zlatou horu či Černé moře. Z celého města je právě noční výhled na duhově podsvícené mosty tím, co nezapomenete. Evropská část Turecka zabírá 24 tisíc kilometrů čtverečních z celkové rozlohy Turecka (což je přibližně 800 tisíc kilometrů čtverečních).

Turecko je rozděleno do 81 provincií a ty se pak dále člení na okresy a podokresy. Provincie se seskupují do sedmi regionů: The Black Sea (Černé moře), The Marmara (Marmara), The Aegean (Egejská oblast), The Mediterranean (Středozemní moře), The Central Anatolian (Střední Anatolie), The Eastern a Southeastern Regions (Východní a Jihovýchodní region). Tyto regiony mají odlišné klima, typ krajiny, faunu i životní styl. Turecko je ohraničeno Černým mořem na severu, Gruzíí a Arménií na severovýchodě, na východu Iránu, jihovýchodní hranici tvoří Sýrie a Írán, jižní pak Středozemní moře. Západní hranicí je Egejské moře a severozápadně Turecko hraničí s Řeckem a Bulharskem.

Počet obyvatel se pohybuje blízko k osmdesá-

ti milionům. Oficiální statistiky neuvádějí národnostní rozložení. Odhad dle Ministerstva zahraničí ČR mluví o tom, že cca 70-75% obyvatel jsou Turci, 17 % Kurdové a zbytek připadá na ostatní národnosti (početné skupiny Řeků, Arménů a obyvatel z různých zakavkazských států). 99,7 % obyvatel se hlásí k islámu (z čehož tvoří většinu sunnitská odnož, silnou minoritou v Turecku jsou ale vité), zbytek se hlásí k pravoslavné církvi, protestantství a židovství.

Úředním jazykem je turečtina, v současné době se zvažuje (a velmi diskutuje) o zavedení kurdštiny, jelikož se tento jazyk používá zejména na jihovýchodě Turecka, kde žije kurdská menšina. V části Turecka také dodnes někteří obyvatelé používají doma arabštinu (např. v Hatay, Urfa, Adana, Sirt, Mardin, Antep), což je dáno historickým propojením s arabským světem.

Turecko je parlamentní republika (a sekulární stát), která byla zformována 29. 10. 1923 po pádu Ottomanské říše (provázeném občanskou válkou). O zrod Turecké republiky se přičinil Mustafa Kemal Atatürk, který Turecko sekularizoval a provedl četné reformy (např. zavedl povinnou školní docházku, volební právo pro ženy, atd.). V současnosti je prezidentem Turecké republiky Abdullah Gül.

3. Vývoj tureckého knihovnictví od osmanského období do současnosti

První knihovny na tureckém území lze zaznamenat již v období chetitském, poté co byla ve městě Hattuša, hlavním městě Chetitské říše, objevena velká sbírka knih, resp. archivních materiálů psaných klínových písmem. Knihovny vznikaly i v antickém období, za tyto jmenujeme asi nejdůležitější knihovni sbírku ve městě Pergamon (dnes Bergama). Nelze opomenout i období Byzance, které proslulo řadou císařských

a klášterních knihoven, z nichž se ovšem většina nedochovala. Malá část císařské knihovny byla po roce 1453, po dobytí Konstantinopole sultánem Mehmetem II., přemístěna do sultánského paláce Topkapı.

Knihovna v Efesu

Knihovna v Efesu ve Vnitřní Anatolii patří k antickým památkám Turecka. Byla dokončena roku

135 n. l. synem mecenáše, římského senátora Tiberia Julia Celsa (a sloužila současně jako mecenášovo mauzoleum). On i jeho syn věnovali značnou část svého majetku na dokončení této stavby. Do knihovny se vešlo až 12 tisíc svitků (v porovnání knihovna v Pergamu měla uchovávat až 200 tisíc svitků). Regály měly mít šířku 1 m, hloubku 50 cm a výšku 2,5 m. Fond knihovny i interiér byly zničeny při požáru v r. 262. Fasáda byla ještě poničena při zemětřesení. Knihovna se zřítíla poté, co byl Efes opuštěn (v době největší slávy měl asi 25 tisíc obyvatel), ale od roku 1970 byla knihovna z části restaurovaná Rakouskou archeologickou asociací. Dodnes se používá míra efeský regál pro šířku regálu.

Když jsem před časem mířila od prvního amfiteátru směrem k Celsově knihovně, zažívala jsem různé pocity. Úctu (z pozůstatků staveb a dlažby), hrůzu (aby mi syn nespadol z amfiteátru dolů) a obdiv. Agora je krásná, hlavní třída se sloupy také. Ke vstupu zvou sochy „Moudrost“, „Vědění“, „Osud“ a „Ctnost“. Sochy ke mně promlouvaly a docela mi ani nevadilo spojení knihovny s mauzoleem. Slunce prahlo a neby-

lo kam se schovat. Při chůzi po křupavém písku mezi korintskými sloupy se mi zatočila hlava. Možná jako důsledek přílišné lásky k Petiškovi nebo možná vzrušením, protože takový zážitek nemá milovník knih každý den. Mramorovou uličkou jsme došli k druhému „velkému“ amfiteátru. Artemidin chrám mi už z paměti zmizel, ale kamarádky vlaštovky, které nám dělaly při našem dobrodružství společnost, ne.

Kořeny tureckého knihovnictví nás vedou do období seldžuckého (do konce 13. stol.), kdy vznikaly knihovny jako součást komplexů islámských škol (tzv. medres). Po převzetí moci Osmany většina knihoven byla spravována i financována nadacemi a byla napojena na některou z náboženských institucí, ať už se jednalo o medresy nebo tekke („kláštery“ dervíšských řádů). První osmanské knihovny se objevují kolem 14. století ve městech Iznik, Bursa, Manisa nebo Edirne. Po roce 1453 se centrem nejen osmanské říše, ale i knihovnictví stává Istanbul. V tomto období mluvíme hlavně o rukopisech, které tvořily knihovnické sbírky, knihy byly přepiso-

Celsova knihovna v Efesu – nejznámější římská knihovna na území Turecka

vány a ilustrování těchto děl bylo povýšeno na uměleckou disciplínu. Oproti Evropě se knihtisk v osmanské říši objevuje s velkým zpožděním. První tiskárna byla spuštěna až v roce 1728.

Od 18. století dochází k postupnému úpadku říše, který se nepříznivě podepsal i na vývoji knihovnictví. Řada sbírek nenávratně zmizela, nadace se díky zhoršené hospodářské situaci potýkají s finančními problémy. Přesto od poloviny 19. století stoupá počet tištěných knih a současně s tím i gramotnost obyvatelstva, jde také o období častých reformních pokusů, které měly upadající říši postavit opět na nohy. Istanbulští intelektuálové se v té době snaží prosadit koncept veřejně přístupných knihoven. K založení první státem podporované knihovny dochází v roce 1884. Jde o Beyazid Devlet Kütüphanesi (Beyazidova státní knihovna), instituce, která existuje dodnes. Do vzniku republiky v roce 1923 bylo otevřeno dalších 6 univerzitních knihoven. Přes tyto veškeré snahy byly knihovnické služby určeny jen malé části gramotného obyvatelstva a soustředěny do Istanbulu a několika málo dalších měst.

V roce 1923 Mustafa Kemal (později Atatürk) vyhláší Tureckou republiku a stává se jejím prvním prezidentem. Ve svém programu prosazuje tzv. principy kemalismu, kde je jedním z pilířů i turecký nacionalismus, a s ním důraz na opětovný návrat k tureckému jazyku a kultuře. To má velký vliv na vývoj knihovnictví.

V roce 1924 zákonem o jednotném vzdělání ukončena činnost islámských škol a tedy i knihoven, jejichž sbírky jsou převzaty státními knihovnami. V roce 1925 je v rámci Ministerstva pro vzdělávání zřízena samostatná instituce spravující knihovny, tzv. Ředitelství knihoven. Ne všechna nová nařízení a změny však měly pozitivní dopady. V roce 1927 bylo zrušeno nařízení týkající se inventarizace, knihovni jednotky se staly položkami na centrálním inventurním seznamu státních institucí s tím, že knihovnický personál byl přímo zodpovědný za případné ztráty. To způsobilo, že až do roku 1953 nedocházelo k absenčním výpůjčkám. Jazyková re-

forma vyhlášená v roce 1928, která s sebou nesla přechod od arabského písma k latině, způsobila nárůst gramotnosti obyvatelstva, což ovlivnilo i knižní produkci, která se během prvního desetiletí po reformě až ztrojnásobila. Knihy se stávají přístupnějšími a význam knihoven stoupá. Od třicátých let 19. století vznikají tzv. lidové domy, sociálněkulturní centra, která kromě vzdělávání městského i venkovského obyvatelstva nabízela i knihovni služby. Tyto instituce byly financovány státem a byly úzce propojeny s vládnoucí Republikánskou stranou.

Na počátku třicátých let dochází k reorganizaci osmanské univerzity Darülfünun a vzniká tak Istanbulská univerzita, jak ji známe v dnešní podobě. Zde se objevují první moderní knihovny dle německého vzoru, což bylo způsobeno přítomností velkého množství emigrantů z Rakouska a Německa. V tomto období vznikají i první vědecké a výzkumné knihovny. V roce 1934 vešel v platnost Zákon o povinném výtisku a byla vytvořena turecká národní bibliografie pro knihy vydané v Turecku.

Po druhé světové válce se v Turecku dostává k vládě demokraté. V knihovnictví se začíná prosazovat vliv USA a dochází k jeho postupné profesionalizaci mimo jiné i umožněním vzdělávání knihovníků na univerzitní úrovni. V letech 1944-45 existovalo v Turecku 82 státních veřejných knihoven, kde se nacházely převážně staré tisky, a 761 knihoven lidových domů. Mezi těmito dvěma typy knihoven neexistovala však žádná spojitost ani spolupráce, přestože nad oběma držel ochrannou ruku stát. V roce 1950 byla založena Národní knihovna v Ankaře a v roce 1952 Bibliografický ústav, kde první dva roky působil M.F. Raux z Národní knihovny v Paříži.

Do roku 1950 plnily úlohu veřejných knihoven lidové domy. Ty byly v roce 1951 uzavřeny a veškeré fondy přecházejí do veřejných/lidových knihoven, jejichž počet neustále rostl.

V roce 1949 jich bylo 82, v roce 1960 jejich počet stoupl na 152. Podle nejnovější statistiky bylo v roce 2012 v Turecku 1112 fungujících veřejných knihoven.

4. Legislativa, povinný výtisk

Knihovnická legislativa v Turecku se v zásadě omezuje na ustanovení o povinném výtisku a status Národní knihovny. Zákon o povinném výtisku vešel v platnost v roce 1934 a na poslední novelizován v roce 2012. Knihy a periodika z turecké knižní produkce míří po jednom výtisku do následujících knihoven: Národní knihovny (Milli Kütüphane), Istanbulské státní knihovny Beyazit (Istanbul Beyazit Devlet Kütüphanesi), Knihovny Velkého národního shromáždění Turecka (Türkiye Büyük Millet Meclisi), jeden do knihovny Istanbulské univerzity, do Izmirské národní knihovny (Izmir Milli Kütüphane). Poslední šestý výtisk je pak posílán do knihovny, kterou určí Ministerstvo kultury a turismu. Do Národní knihovny a Istanbulské státní knihovny Beyazit se dostanou po

exempláři následující díla: plakáty, pohledy, reprodukce, diapozitivy, filmy, počítačové, hudební nebo video záznamy, známky a papírové bankovky, dále pak mapy a plány. Povinný exemplář publikací v elektronické podobě nachází své místo v Národní knihovně. Co se týče lokálních a oblastních periodik, jeden výtisk dostává Národní knihovna a druhý místní okresní lidová knihovna.

Kromě zákonného ustanovení o povinném výtisku existuje od roku 1981 Nařízení o povinnostech a funkcích veřejných knihoven, o meziknihovní výpůjčce (1981), o každoročním konání Týdne knihoven (1981), o veřejných a dětských knihovnách (1982), o vzdělávacích a kulturních aktivitách ve veřejných knihovnách (1984), o výběru publikací (1998).

5. Národní knihovna Turecka

Národní knihovna Turecka (Milli Kütüphane) je jednou z nejmladších národních knihoven v Evropě. Byla založena 15.4.1946 a během osmdesátých let prošla rekonstrukcí, která prostory knihovny postupně rozšířila až na současných třicet devět tisíc metrů čtverečních. Národní knihovna sídlí v hlavním městě Turecka Ankaře a její fond tvoří celkem 3 023 529 jednotek (z čehož knihy tvoří přibližně třetinu, další třetina jsou periodika). Ve fondu knihovny jsou také rukopisy, knihy týkající se pravopisu a různé vizuální dokumenty a tisky. Tato sbírka je jednou z nejbohatších sbírek v Turecku.

Uživatelé knihovny mohou být výzkumní, vědečtí a akademičtí pracovníci, studenti univerzit, státní úředníci, příslušníci armády, zrakově znevýhodnění. Cizinci (mimo studenty na tureckých univerzitách) podléhají schvalovacímu procesu vedení knihovny. Pro vstup slouží návštěvnická karta, která může být vydána i mi-

mořadným badatelům (od jednoho dne po šest měsíců). Schvalovací proces opět řídí vedení knihovny.

Knihovna půjčuje pouze prezenčně, protože Národní knihovna má současně i status archivu. Jednak tedy slouží uživatelům, ale také spravuje kulturní dědictví Turecka. Vedení knihovny může udělit výjimku (pak platí výpůjčka na dva měsíce, tři v případě výpůjčky do zahraničí). Ve fondu jsou kromě vzácných rukopisů také fondy súfisty Mevlany, prvního prezidenta Mustafa Kemal Atatürka nebo básníka Nazima Hikmeta (a mnoho dalšího). Součástí fondu jsou také audio knihy nebo třeba materiály týkající se loutkového divadla („Karagöz“). Knihovna dostává jeden povinný výtisk z celkového počtu šesti kusů. V přímé nabídce na regálech jsou pouze encyklopedie, slovníky, dalších cca 550 tisíc může být obratem vyhledáno na základě vyplnění formuláře u příslušné přepážky. Denní limit je šest kusů na osobu a den

(pouze akademičtí pracovníci mohou dostat až 12 kusů).

Katalog knihovny je přístupný online na adrese: www.mkutup.org.tr a uživatelé ho mohou využít pro objednávky v hlavní pracovní době (9.00 – 16.30), knihovna je ale otevřená v pra-

covní dny od 9.00 do 22.00 a o víkendu od 9.00 do 21.00. Knihovna poskytuje také přístup k internetu (v rámci Interaktivní haly), ale striktně na bádání.

Stránky knihovny jsou dostupné z: <http://www.mkutup.gov.tr/index.php?yenidil=ing>

6. Struktura knihovnictví v Turecku – veřejné (lidové) knihovny

Převážná část veřejných knihoven spadá pod Generální ředitelství knihoven a publikací (Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, <http://www.kygm.gov.tr/>), které je zastřešeno Ministerstvem kultury a turismu, finanční prostředky tedy plynou ze státního rozpočtu. Jen v některých, převážně velkých městech se nacházejí knihovny místní/komunální, jako např. v Istanbulu, Izmiru nebo Bursě. Pro tyto knihovny neexistuje žádná centrální instituce, která by je vzájemně koordinovala nebo

o nich shromažďovala informace. Přestože je počet těchto komunálních knihoven poměrně nízký, jejich význam v některých městech je značný. Např. Atatürkova knihovna v Istanbulu je v mnohém lépe vybavena a poskytuje lepší služby než istanbulská centrální lidová knihovna (Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi) a podobná situace je i v Bursě. Pro velká města, kde se vedle lidové knihovny nachází i knihovna komunální, platí, že tyto institu-

ce existují vedle sebe bez jakékoli koordinace nebo snahy o spolupráci.

Systém veřejných (lidových) knihoven v Turecku je uspořádán centralistickým způsobem a vše od zřizování nových knihoven přes personál až po technické vybavení je v plné kompetenci Generálního ředitelství knihoven a publikací. Podle statistiky Ministerstva kultury a turismu bylo k roku 2012 v Turecku 1112 lidových knihoven včetně knihoven pro děti. V hlavním městě každé provincie se nachází hlavní lidová knihovna, v menších městech každé provincie pak řada okresních lidových knihoven. Lidové knihovny nemají dětská oddělení a služby dětským čtenářům jsou nabízeny většinou v samostatné pobočce. V roce 2005 byl zahájen projekt automatizace knihoven, a tak všechny lidové knihovny jsou již napojeny na automatizovaný systém (www.ekutuphane.gov.tr).

I rozšiřování fondu je do velké míry určováno Ministerstvem kultury a turismu, nicméně v posledních letech do akvizice částečně mohou zasahovat i samotné knihovny, kterým jsou za tímto účelem poskytovány finanční prostředky. V otázce omezování fondu dříve panovala poměrně silná cenzura, týkající se převážně politicky zaměřených publikací. V rámci balíčku zákonů z ledna 2013 byl zrušen seznam zakázaných knih.

K lidovým knihovnám organizačně patří i bibliobusy. V roce 2012 jich bylo čtenářům k dispozici 36. Na základě požadavků čtenářů a ve spolupráci s místními úřady se určuje jejich objízdná trasa a co půlrok se mění jejich fond.

Statistické údaje o tureckých veřejných knihovnách v roce 2012

Počet knihoven (včetně knihoven pro děti)	1 112
FOND	
Počet knih	15 785 280
Počet jednotek zakoupených centrálou	1 093 215
Počet jednotek zakoupených knihovnami	88 000
Počet předplacených jednotek	283
Povinný výtisk – knihy	52 041
Povinný výtisk – časopisy	24 037
Oddělení vazby	10 521
UŽIVATELÉ	
Počet návštěvníků	19 545 940
Počet registrovaných uživatelů	885 282
DALŠÍ UKAZATELE	
Počet výpůjček	6 790 817
Počet kulturních akcí	3 256
Počet návštěvníků kulturních akcí	788 254
BIBLIIBUSY	
Počet bibliobusů	36
Počet míst obsluhovaných bibliobusy	829
Počet jednotek fondu	99 469
Počet návštěvníků	227 382
Počet registrovaných uživatelů	26 657
Počet výpůjček	243 333

7. Další typy knihoven související se systémem veřejných knihoven (Atatürkova knihovna v Istanbulu, knihovny státních univerzit, speciální knihovnické služby ad.)

Univerzitní knihovny

Univerzitní knihovny spadají pod jednotlivé univerzity a tím pádem do pravomoci Rady pro vysokoškolské vzdělání YÖK. V roce 2012 bylo v Turecku 173 univerzit, z toho 107 státních a 66 soukromých. K nejvýznamnějším patří knihovna Istanbulské univerzity, kde je mimo jiné uložen i historický knihovní fond, neboť se jedná o první univerzitu v Turecku. Za zmínku dále stojí knihovna Bosporské univerzity v Istanbulu, Středovýchodní technické univerzity a Bilkent univerzity v Ankaře a Egejské univerzity v Izmiru. Všechny vyjmenované univerzity jsou státní. Co se týče soukromých univerzit, jejich knihovny jsou povětšinou nedávno otevřené a nedisponují rozsáhlým fondem, i když jsou mnohdy lépe financovány a podporovány. Výjimkou jsou knihovny Univerzity Koç a Sabanci v Istanbulu, které patří ke špičkovým. Zatímco na starších univerzitách funguje většinou systém centrální knihovny a řady ústavních knihoven, na novějších platí spíše jednovrstvý systém dle amerického modelu. Většina univerzitních knihoven je zapojena do ANKOS.

<http://kutuphane.istanbul.edu.tr/> Knihovna Istanbulské univerzity

Školní knihovny

Školní knihovny se nacházejí na gymnáziích a spadají pod Ministerstvo školství. Sice mnohdy disponují početně rozsáhlým fondem, ale bojují s finančními problémy a nedostatečným personálním zajištěním. Výběr knih je v kompetenci ministerstva a knihovny tak nemají možnost do tohoto procesu zasahovat. O něco lepší je situace na soukromých středních školách. Nicméně studenti dávají většinou přednost návštěvě veřejné knihovny.

Knihovna Bilkent univerzity

Interiér univerzitní knihovny Sabanci

Další typy knihoven v Turecku

V Turecku mimo výše uvedené existuje řada státěm dotovaných i privátních speciálních knihoven. Protože nespádají do pravomoci Generálního ředitelství knihoven a publikací, příp. YÖKu, nelze k nim dohledat příliš mnoho statistických dat. Zde alespoň pro představu základní přehled o významných či zajímavých knihovnách. Na prvním místě nelze opomenout četné sbírky arabských a osmanských rukopisů. Knihovna Süleymaniye, která se nachází v komplexu mešity Süleymaniye v Istanbulu, patří k největším a nejvýznamnějším sbírkám islámských rukopisů vůbec.

K nejvýznamnějším státěm dotovaným knihovnám patří Parlamentní knihovna (Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi) v Ankaře, jejíž fond pokrývá především oblast sociálních věd a právnícké literatury: <http://www.tbmm.gov.tr/kutuphane/>

Státní knihovna Beyazit (Beyazit Devlet Kütüphanesi) patří k nejstarším knihovnám, své služby nabízí již od roku 1884. Od roku 1952 má zvláštní dětské oddělení, od roku 1992 speciální oddělení pro nevidomé čtenáře. Fond obsahuje kolem milionu jednotek: <http://www.beyazitkutup.gov.tr/>

Atatürkova knihovna patří k nejvybavenějším knihovnám, které zřizuje Istanbulský magistrát. Byla založena v roce 1924 a je zcela otevřená veřejnosti i badatelům. Pro využívání služeb není nutná registrace, pouze v případě absenční výpůjčky. Využívají se v ní katalogy podle Deweyova systému a dle katalogizačních pravidel AACR2. Služby nabízí i 5 bibliobusů: <http://katalog.ibt.gov.tr/>

Národní akademická síť

Turecká národní akademická síť a informační centrum ULAKBIM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi) v Ankaře disponuje především velkým množstvím tureckých i zahraničních online časopisů, zároveň umožňuje přístup k řadě online databází a nabízí rešeršní služby. ULAKBIM za podpory dalších státních insti-

tucí pracuje od roku 2006 na Souborném katalogu TO-KAT (Ulusal Toplu Katalog, www.toplukatalog.gov.tr), který umožňuje lepší služby i propojení knihoven. V roce 2011 byl uveden do provozu i meziknihovní výpůjční systém TUBESS (Türkiye Belge Sağlama ve Ödünç Verme Sistemi).

ISAM (Islam Araştırmaları Merkezi) v Istanbulu je významná sbírka islámských studií vztahujících se k Turecku a je dotována Tureckou náboženskou nadací. Nabízí studentům a badatelům prezenční služby v několikapatrové budově: <http://www.isam.org.tr/>

Jedinečnou institucí nejen v Turecku je Knihovna ženských publikací a informační centrum (Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi). Tato nadace byla založena v roce 1990 a je dotována především ze sponzorských darů. Ve fondu se nachází na 6500 knih a dále archiv osmanských časopisů k ženské otázce. Nadace vydává i své především bibliografické publikace a organizuje řadu aktivit k ženským tématům: <http://www.kadineserleri.org/>

Knihovny pro nevidomé

Knihovny pro nevidomé čtenáře: oddělením pro nevidomé čtenáře disponuje již zmíněná Knihovna Istanbulské univerzity, Bosporské univerzity, Atatürkova knihovna a Státní knihovna Beyazit. Kromě toho existuje knihovna pro nevidomé v Izmiru (www.turgok.org), která zahájila činnost v roce 2004 a funguje na bázi sponzorských darů. Služby pro nevidomé nabízí v menší míře i některé lidové knihovny.

Knihovny zahraničních institucí

Knihovny evropských kulturních institutů se nacházejí především v Istanbulu, Ankaře a Izmiru. Jde o Goethe Institut, British Council, Institut Français, Instituto Cervantes ad.

Převážně v Istanbulu jsou pak dispozici knihovny zahraničních vědeckých institucí a výzkumných pracovišť, jako např. německý Orient Institut, ARIT (American Research Institute of Turkey), British Institute of Archeology, Swedish Research Institute ad.

8. Profesní spolky a sdružení, odborná periodika

K nejdůležitějším zástupcům knihovnického cechu v Turecku je Spolek tureckých knihovníků (Türk Kütüphaneciler Derneği, dále TKD), který byl založen v roce 1949. Jedná se o seskupení na individuální úrovni, členem se nemůže stát žádná instituce. Od roku 1951 je TKD členem IFLA. Spolek má v současné době asi 3000 členů a 22 poboček po celém Turecku. Spolek čtvrtletně vydává odborný časopis Turecké knihovnictví (Türk Kütüphaneciliği), který vychází bez přestávky od roku 1952. Články většinou mají anglická resumé, která se objevují v mezinárodní databázi LISA. Kromě tohoto periodika si některé pobočky pro své členy vydávají newslettery. Na celostátní úrovni patří mezi hlavní aktivity TKD organizace Týden knihoven. Ankarská pobočka TKD organizuje pravidelné semináře pro knihovníky a některé další pobočky (Istanbul, Edirne) vydávají odborné publikace. Pobočky v menších městech směřují své aktivity do místních veřejných knihoven např. v podobě organizace čtenářských soutěží, pravidelných čtení apod.

K dalším profesním seskupením patří Spolek univerzitních a výzkumných knihoven (Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği, ÜNAK), který vznikl v roce 1991. Spolek má kolem 550 členů, vydává pravidelné newslettery a půlročně odborný časopis Svět informací (Bilgi dünyası). Oba dva spolky se potýkají do velké míry s finančními problémy a členové mnohdy vyvíjejí své snahy na bázi dobrovolnických aktivit. Vedle výše uvedených periodik je potřeba zmínit ještě Knihovnický časopis (Kütüphanecilik Dergisi), který vychází nepravidelně s přispěním Ústavu managementu informací a dokumentace na Istanbulské univerzitě. Poměrně nedávno (2010) došlo k založení Spolku školních knihovníků (Okul Kütüphaneciler Derneği). Významnou platformou pro kooperaci mezi vědeckými

knihovny v Turecku a jejich spolupráci na mezinárodní úrovni představuje Konsorcium anatolských univerzitních knihoven (Anadolu Üniversitesi Kütüphanecileri Konsorsiyumu, ANKOS), které je členem ICOLC.

Exteriér univerzitní knihovny Sabanci

Týden knihoven

Knihovnická událost Týden knihoven, jejímž cílem je seznamovat s knihovny, poukázat na jejich úlohu ve vývoji společnosti, podpořit jejich návštěvnost a upozornit na aktuální problémy knihovnictví, proběhla poprvé v roce 1964. V březnu 2013 se uskutečnil již 49. ročník této akce, kterou organizuje Spolek tureckých knihovníků ve spolupráci s Generálním ředitelstvím knihoven a publikací. Akce probíhá v mnoha tureckých městech a v jejím programu se objevila řada konferencí, workshopů, diskuzních panelů i kulturních akcí. Knihovnický týden v Istanbulu se odehrával pod heslem „Rozvíjejte se, změňte se a osvobodte se společně s knihovny“, zároveň probíhala kampaň „Knihovna v noci“, kdy otvírací hodiny knihoven byly prodlouženy do pozdních nočních hodin. Diskutovanými tématy bylo především využívání moderních technologií, digitalizace fondů, nové přístupy v katalogizaci, e-knihy a úloha knihoven ve zvyšování informační gramotnosti.

9. Čtenářská gramotnost – praxe, vlivy, knižní trh

„Knihovny jsou pokladnicí informačního věku“

Misbah Demircan, Starosta městské části Beyoğlu, Istanbul

Gramotnost

Škarohlídí tvrdí, že Turci nemají trpělivost číst dlouhé věty v textu, protože sloveso, které osvětluje význam, stojí až na konci a proto prý dávají přednost televizi. Pravdou je, že po vzniku Turecké republiky (1923) se museli všichni přeorientovat na latiniku a díky tomu se zvýšila gramotnost v celém Turecku. Ale knihovničky jakoby nepatřily k běžné výbavě bytu nebo současnosti života. Milovníků knih a eklektických čtenářů je mnoho, je to však spíše záležitost osobního nastavení, rodiny a kulturního zázemí. A těžko rozdělovat gramotnost na různé druhy, protože v Turecku je zatím vše jako spojená nádoba.

Z celkového počtu osmdesáti milionů obyvatel tvoří skupina ve věku 0-24 let přibližně 43 %. Porodnost je vyšší než úmrtnost (tedy trend je odlišný od Evropy, která stárne rychleji). Průměrná mzda je ale nižší než průměr OECD na rok (což je cca 24 tisíc USD ročně). Počet oficiálně nezaměstnaných je pro změnu vyšší. Těžko ale poměřit reálná čísla s realitou vzhledem k existenci šedé ekonomiky, v rámci které se řada lidí pohybuje. Proto i počty studentů, kteří potřebují podporu (viz v textu níže), se mohou ve srovnání s ČR zdát vysoká. Čtenářskou gramotnost v Turecku rozvíjí spíše neziskový sektor, který je vydatně financován velkými firmami, soukromými dárci a mecenáši z řad zámožných rodin. Ministerstvo školství se v oblasti zvyšování čtenářských kompetencí zapojilo do osvětové kampaně za vzdělávání dívek (do roku 2020 bude i nadále mezi dvacátkou zemí, které neposkytují rovný přístup ke vzdělání). Města podporují gramotnost např. otevíráním nových knihoven (typu Turabibaba v v čtvrti Beyoğlu), kde se pracovníci snaží přitáhnout školáky do prostředí knihovny, dát jim prostor pro zpracovávání domácích úloh a samostudium. Statistika Minister-

stva školství Turecka uvádí, že průměrný občan má doma max. 55 knih. Průměr v počtu čtených knih se velmi liší dle regionu.

Turecko má v současnosti přibližně 2,8 milionu negramotných obyvatel (z čehož 80% tvoří ženy). K tomu přibližně 3,7 milionu obyvatel, kteří nedokončili základní školní docházku (opět dvě třetiny tvoří ženy). Tato statistika vychází ze studie neziskové společnosti Turkish Philanthropy Fund (dále jen TPF) a poukazuje na to, že ti (ty), kteří (které) dokončili jen první tři roky povinné docházky, jsou na tom stejně jako ti, kteří do školy ani nenastoupili. Proto se tato organizace věnuje tématu gramotnosti a čtenářské gramotnosti a vytváří veřejné projekty na zlepšení situace (cílovou skupinou jsou zejména ženy) v této oblasti (a také v oblasti posilování lidských práv).

V roce 1989 vznikla organizace Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD), která se od roku 1997 věnuje také udělování studijních stipendií dětem, jejichž rodiny by si za jiných okolností dokončení studia na základní škole nebo střední škole nemohly vůbec dovolit. Od roku 1997 jde přibližně o sto tisíc dívek (včetně těch, kterým bylo umožněno studovat na univerzitách). Tato organizace také pořádá různé kulturněvzdělávací aktivity pro školáky, poskytuje kurzy čtení a psaní pro dospělé.

Mezi další zajímavé projekty na národní úrovni patří například projekt společnosti Turkcell (telefonní operátor) pod názvem „Sneženky“ (Kardelenler), který od roku 2000 poskytl podporu při studiu cca dvanácti tisícům dívek a mladých žen. Tento projekt byl poté rozšířen o mentorování (projekt Yonter, 2006). Díky tomu, že tyto ženy získaly stipendia, mohly úspěšně pokračovat se studiem.

Mezi další neziskové projekty na podporu gramotnosti patří např.:

„Táto, pošli mne do školy“ (Baba Beni Okula Gönder) – podporuje Doğan Gazetecilik,

„Moderní dívka Oriflamu“ (Oriflame'in Çağdaş Kızları) – podporuje Oriflame Kozmetik A.Ş.,
„Dívka budoucnosti“ (Geleceğin Aydınlik Kızları) – podporuje Schneider Elektrik,
„Mám dceru v Anatolii, bude učitelkou“ (Anadolu'da Bir Kızım Var Öğretmen Olacak) – podporují individuální a firemní dárci a Euraka Sigorta,
„Dívky jsou pojistkou budoucnosti“ (Geleceğin Sigortası Kızlarımız) – podporuje Anadolu Hayat Emeklilik A.Ş.,
„Každá dívka je hvězda“ (Her Kızımız Bir Yıldız) – podporuje Mercedes Türk Benz A.Ş.

Nezisková sféra není ale zaměřená jen na dívky. Organizace typu Darüşşafaka nebo Mavi Kalem (a mnohé jiné) podporují studium všech žáků, jejichž ekonomická situace to vyžaduje. Souvisí to nejen s rodinnými poměry žáků, ale také se skutečností, že trh vzdělávání nabízí širokou škálu možností těm, kteří si mohou lepší vzdělání zaplatit. Některé školy, jako např. Robert's College, udělují každoročně několik míst žákům s vynikajícím prospěchem.

V roce 2012 došlo ke změně školského systému (na systém 4-4-4) a děti nyní nastupují do základních škol v roce, kdy dovrší 72 měsíců věku (dříve to bylo 7 let). Poptávka je zejména po školách ve středním cenovém segmentu, ziskát místo bývá obtížné. Umístění na lyceích (např. Galatasaray Lisesi) se losují po složení kauce a předložení doporučujícího listu (před touto změnou se dělávaly při přestupu do vyššího stupně studia testy studijních předpokladů, což byla série cca 100 otázek ze čtyř okruhů). Informační výchova na úrovni základních škol a středních škol sestává z toho, že jsou děti přivedeny do knihovny, kde hledají podklady pro zpracování určitého tématu. Případně na začátku školního roku dostanou rodiče prvňáčků seznam povinné dětské literatury, podle kterého mají dětem předčítat z uvedených titulů. Lekce informační gramotnosti se rozvíjejí až v třetím stupni vzdělávání a zatím jsou to spíše první vlaštovky. Malinko mi to připomíná léta na střední škole. Situace na mezinárodních základních školách je

jiná, každý kampus má svého knihovníka (informačního pracovníka), který pracuje na přípravě lekcí pro děti v kooperaci s učiteli jednotlivých tříd. Tento pracovník se vjadřuje k sestavování celoročních témat a pomáhá učitelům. Pro účely tohoto článku jsem navštívila mezinárodní školu The Istanbul International Community school (IICS), kde jsem si s knihovnicí Amandou povídala o tom, jak v knihovně pracují s dětmi. Jednou v týdnu se každá třída účastní hodiny informační gramotnosti a knihovnice se dětem věnuje podle věku. Pětileté děti mají možnost volného pohybu s osobním výběrem jedné knihy týdně, kterou si mohou půjčit domů, v tomto věku je také seznamují s prací na počítači, začíná se formou kreslení (aby zvládly obsluhu PC), děti si vytvoří obrázek, který si pak samy vytisknou. V první třídě se už učí používat elektronický katalog (uzpůsobený prvnímu stupni). Knihovna IICS (kampus Rümeli Hisari) vypadá jako počítačová učebna zkombinovaná s dřevěnou podsadou, na které se děti mohou povalovat s vybranými knihami – trochu jako kapitánský můstek. Děti si mohou knihy samostatně používat a také kreslit.

Podobně to funguje také na škole The British International (BISI), kde děti vedou také k samostatné práci s počítačem a knihami. Knihovný fond mezinárodních škol je v angličtině, při speciálních příležitostech si mohou také děti donést knihy v rodném jazyce (jen ve třídě mého syna je 15 různých národností). Tyto si pak mohou vzájemně představit během úvodní hodiny (u menších dětí jde o tzv. „carpet time“ – čas na koberec). Učitelky na britské škole se ve třídách nultého ročníku (přípravka na první třídu) každý týden věnují předčítání. K tomu bych pro úplnost dodala, že s knihovnou také úzce spolupracuje učitel zodpovědný za program „angličtina pro nerodilé mluvčí“, do kterého jsou zařazeny děti z jiného jazykového prostředí. Většina těchto žáků používá 3-4 jazyky od útlého věku. Je zřejmé, že rozvíjení čtenářských kompetencí u této skupiny dětí je závislé na kvalitní podpoře ze strany školy a spolupráce rodičů.

Mezinárodní školy jsou také organizátory různých akcí na podporu tureckých neziskových organizací, které podporují jak finančně, tak materiálně (např. knihami, školními pomůckami

43 190 knižních titulů (odpovídá počtu udělených ISBN). Nejvíce dynamickými oblastmi jsou krásná literatura, technická literatura, aplikovaná věda, historie, vzdělávání a spirituální literatu-

Antikvariát Cicek Pasaji, Istanbul

nebo darováním dávků studentům vybraným neziskovou organizací pro dobrý prospěch). Rozvoj čtenářské gramotnosti v Turecku je tak velmi pestrý a zjevně velmi odlišný od našeho pojetí.

Knižní trh

V roce 2011 bylo (dle údajů bulletinu Tureckého národního organizačního výboru pro Mezinárodní knižní veletrhy z roku 2012) vydáno

ra. Ovšem nelze opomenout rapidní nárůst produkce v oblasti dětské literatury. Nabídka elektronických knih zatím nepřekročila 3% z celkového počtu vydaných titulů. V roce 2011 bylo vydáno celkem 1 314 elektronických titulů. Dle údajů z téhož zdroje je cca 40 % vydaných knih pirátskými kopiemi. V tomto směru se podnikají další kroky ze strany odborných asociací (viz níže), zaměřené zejména na osvětu.

Knižní trh v číslech

Počet knihkupectví	6 000
Počet distribučních společností	150
Počet vydaných titulů s ISBN	43 190
Počet vydaných knižních exemplářů	289 193 982
Celkový počet vydaných (bezplatných) učebnic	204 275 661
Celková produkce	493 469 643
Míra zdanění	8%
Průměrná cena knih	1,2 USD (učebnice) – 11U SD (studijní materiály)

Přehled asociací a sdružení vydavatelů v Turecku:

Turecká asociace vydavatelů (Türkiye Yayıncılar Birliği) – viz níže,

Tisková asociace a asociaci vydavatelů (Basın Yayın Birliği),

Asociace vydavatelů titulů pro vzdělávání (Türkiye Eğitim Yayıncıları Derneği),

Asociace vydavatelů knih pro děti a mládež (Çocuk ve Gençlik Yayıncıları Derneği-ÇGYD).

Knižní trh je bohatý, zejména na brožované knihy, jejichž cena není příliš vysoká (zde je otázka, která kniha je originál, která pirátská kopie). Knihy lze kupovat v celé řadě antikvariátů, na knižních bazarech, v knihkupectvích (populární jsou například řetězce D & R nebo Remzi Kitabevi), vynikající dětské knihy mívají prodejny muzeí (např. Sakıp Sabancı Müzesi) nebo útulné ateliéry, kde se prodej knih kombinuje s výtvarnými aktivitami, což je opět spojeno (pro rodiče) s dalšími náklady, výtvarné aktivity pro děti v Istanbulu se pohybují v ceně okolo 20-40 USD za jeden seminář, aktivitu.

Rozvoj gramotnosti podporuje také Turecká asociace vydavatelů (Türkiye Yayıncılar Bir-

liği), která má v současnosti přibližně 300 členů. Turecká asociace vydavatelů (dále jen TAV) se podílí na přípravě a organizaci knižních veletrhů, přípravě materiálů týkajících se gramotnosti a dalších (např. protipirátských) aktivit na národní úrovni (a mezinárodní – v rámci výboru IPA Evropské unie). TAV aktivně spolupracuje s univerzitou Bilgi (od roku 2004 na přípravě bienále, kterých se účastní vydavatelé, právníci, knihovníci). TAV také každoročně (od roku 1995) uděluje cenu „Svoboda myšlení a vyjadřování“ a reprezentuje Turecko na knižním veletrhu ve Frankfurtu.

Velmi zajímavým projektem je projekt TEDA (Türkiye'nin Çeviri ve Yayımlar Destek Programı), který podporuje turecké autory/vydavatele formou grantů pro překlad původních tureckých autorů do jazyků používaných v rámci Evropské unie. Část díla Orhana Pamuka přeložená do češtiny byla podpořena z projektu TEDA.

V této souvislosti bych ještě uvedla, že jsem bohužel nenašla ani jednoho českého reprezentanta na knižním veletrhu v Istanbulu (2012), což je škoda, protože jiné státy měly velmi pěkné stánky (Německo, Čína, Irán, Pákistán, Španělsko). Veliký výběr literatury pro školy, multi-mediální tituly, encyklopedie a mnoho dalšího se na mne smálo na takové rozložení, že se mi až hlava zatočila. Snad se dočkáme letos nějaké první české vlaštovky. Když už tady znají Kafku, Kunderu, Hrabala, Čapka (a krtečka).

Knižní veletrhy v Turecku:

Mezinárodní knižní veletrh v Istanbulu: <http://www.istanbulbookfair.com/>

Knižní veletrh v Izmiru: <http://www.izmirkitapfuari.com/>

Knižní veletrh v Burse: <http://www.bursakitapfuari.com/>

Knižní veletrh Adana Çukurova: <http://www.cukurovakitapfuari.com/>

Knižní veletrh Diyarbakır: <http://www.diyarbakirkitapfuari.com/>

Knižní veletrh Antalya: <http://www.antalyakitapfuari.com/>

10. Vzdělávání knihovníků v Turecku

Již ve dvacátých letech se v Turecku objevily první vážné pokusy o poskytnutí vzdělání pro knihovníky podle evropských vzorů. Iniciátorem se stal Fehmi Ethem Karatay (1888-1968, jeden z nejvýznamnějších tureckých knihovníků), který na Istanbulské univerzitě zahájil kurzy, jež sám vedl, a kde zájemci třikrát do týdne získávali informace o dějinách knihoven a knihovnictví, organizaci knihoven, povinnostech knihovníků, katalogizačním procesu, o výpůjčkách aj. V roce 1936 byl pod záštitou Ministerstva školství otevřen druhý kurz pro knihovníky v Ankaře a v letech 1942-52 se na Ankarské univerzitě konaly krátkodobé kurzy, jejichž cílem bylo vzdělávat knihovnický personál v knihovnách lidových domů.

Vzdělávání na univerzitní úrovni bylo zahájeno na téže univerzitě v akademickém roce 1954-55. Ve snaze podpořit rozvíjející se obor byli do Turecka vysíláni i odborníci ze zahraničí, nejdříve prostřednictvím Fordovy nadace, později na počátku 60.let za přispění Fullbrightovy nadace.

Veřejná knihovna ve městě Konya – interiér

O deset let později byla otevřena Katedra knihovnictví na Istanbulské univerzitě a za dalších deset let na Univerzitě Hacettepe v Ankaře. Tyto tři univerzity zůstávají i hlavními garanty oboru do současnosti. Na všech třech je možné absolvovat jak bakalářské, tak magisterské studium,

na Univerzitě Hacettepe lze v oboru knihovnictví získat i doktorský titul.

V letech 1993-2000 probíhalo studium archivnictví, knihovnictví, dokumentace a informace odděleně. V roce 2002 rozhodnutím YÖKu (Yük-

Veřejná knihovna ve městě Adana

sekögretim Kurulu – Rada pro vysokoškolské vzdělávání) byly tyto jednotlivé obory sloučeny pod střechu nově vzniklých Ústavů managementu informací a dokumentace (Bilgi ve Belge Yönetimi). Kromě výše uvedených univerzit se tyto ústavy postupně objevují i na dalších univerzitách v Turecku, nicméně na mnohých univerzitách zahájení činnosti těchto ústavů a studia zatím zůstává pouhým plánem na papíře. Nicméně na existujících ústavech probíhá výuka dle mezinárodního standardu a díky evropským aktivitám (např. Program ERASMUS ad.) sílí i zahraniční spolupráce. Pokud zde dosud byla řeč pouze o odborném vzdělávání knihovníků a informačních pracovníků na vysokých školách, je potřeba zmínit skutečnost, že vzdělání na nižší úrovni, ať už střední nebo v rámci celoživotního vzdělávání v Turecku, chybí. Jisté aktivity v tomto směru vycházejí pouze od profesních sdružení, spolků nebo jednotlivých knihoven. Výsledkem toho je nedostatek vzdělaného knihovnického personálu, což je jeden z palčivých problémů tohoto oboru v Turecku, který se snad podaří časem překonat.

Interiér knihovny Bilkent univerzity

Oblíbený knižní bazar İana Fleminga u knihovny Beyazit, Istanbul

*Letem světem
vybavení knihoven*

LAMMHULTS
Lammhults Library Design

Eurobib
direct

Kapco
KENT ADHESIVE PRODUCTS CO.

Ceiba®

www.ceiba.cz

bulletin skip

ZVLÁŠTNÍ ČÍSLO – ROČNÍK 22 (2013)

Odpovědný redaktor – Ladislav Kurka
Elektronické vydání – ROČNÍK 11

Šéfredaktor: PhDr. Ladislav Kurka, kontakt: tel.: 737 331 728, e-mail: ladislav.kurka@mlp.cz.

Redaktoři: Mgr. Roman Giebisch, Ph.D., e-mail: roman.giebisch@nkp.cz., Mgr. Linda Jansová, Ph.D., e-mail: skolkova@chello.cz. Ediční komise SKIP: Bc. Kateřina Bajo, Stanislava Benešová, PhDr. Marcela Buřilová, Mgr. Adéla Dilhofová, PhDr. Libuše Foberová, Ph.D., Bc. Kateřina Hubertová, Mgr. Alena Otrubová, Mgr. Veronika Peslerová, Mgr. Jindřich Pilař, PhDr. Ila P. Šedo, Mgr. Lenka Šimková, RNDr. Alena Volková Balvínová. **Vydává:** 5x ročně Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR s příspěvním dotace Ministerstva kultury ČR. **DTP:** Silvie Hejlová, silva.hejlova@seznam.cz.

Vytištěno ve spolupráci s firmou Ceiba s.r.o.

Adresa elektronického vydání: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bulletin.htm>. **Technická redakce elektronického vydání:** Mgr. Jindřich Pilař, jindrich.pilar@nkp.cz

Zvláštní číslo 2013 předáno do tisku 13. 2. 2013.